

Undervisning i rasfördomar

För nutida vetenskap står det klart att begreppet ras är oklart och osäkert, att, om nu ordet skall begagnas, det måste klargöras att alla folk är blandrasiga och att några nedärvida psykiska skillnader av betydelse mellan skilda folk eller raser inte kan fastställas. Även i de länder där de vita fortfarande utgör en härskande grupp gentemot negrer eller färgade har denna uppfattning slagit igenom i vetenskapen, trots att rasfördomar fortfarande präglar den allmänna opinionen. I länder som Sverige, i vilka konflikter av denna art är praktiskt taget okända, reagerar man starkt mot de föreställningar om de vitas överlägsenhet och rätt att styra som dröjer kvar exempelvis i de amerikanska sydstaterna och i Sydafrika. De svenska studenternas starka och enhälliga protester mot det sydafrikanska rasförtrycket speglar säkerligen en mycket utbredd åsikt inom vårt land och över huvud inom den västerländska kulturvärlden.

Men de förvrängda idéer om olika folk och raser, om svenskarnas, engelsmännens och tyskarnas, den nordiska rasens eller helt allmänt de vitas särskilt värdefulla egenskaper, som framträdde främst under 1800-talet i socialdarwinismens och imperialismens hägn spelar fortfarande en viktig roll. För många människor är det — samtal och diskussioner vittnar därom — utomordentligt svårt att lösgöra sig från de fördomar enligt vilka folk och raser som under några århundraden varit ledande politiskt och kulturellt har fått denna ledning på grund av en arvmässig överlägsenhet; germannerna, som var vildar då kulturen blomstrade i Sydeuropa, Asien och Amerika, uppfattas så ofta som en högre folkart än andra.

Värre är att föreställningar av denna typ fortfarande sanktioneras vid undervisningen i skolor och universitet. Vi har under de senaste åren anfört många bevis härpå; i skolböcker har raserna karaktäriserats med idiotiska stereotyper, i en skrift som "Medborgarskap", utgiven av förre universitetskanslern Arthur Thomson, hävdas svenskarnas naturliga överlägsenhet i ordalag av utsökt larvighet. I stort sett har emellertid en successiv förbättring inträtt. Vid en genomgång av skolböcker visar det sig att utrensningar genomförts både av skrifter som givit uttryck åt rasfördomar och av de anstötliga uttalanden i ännu använda skrifter.

Den grövsta undervisningen i rasfördomar torde nu inte förekomma i skolorna, utan vid universitetet i Uppsala. De organisationer av Uppsalastudenter som häromdagen protesterade mot rasförtrycket i Sydafrika skulle säkerligen också ha protesterat mot det egna universitetets lärokurser i rasfrågan, om de varit insatta i dessa förhållanden. Vi äsyftar ämnet "fysisk antropologi" enligt de kursfördringar som redovisas i studiehandboken. En stor del av kursen kan betecknas som handböcker i fördomar,

pekoral till form och innehåll, en skandal för Uppsala universitet.

Några exempel, merendels hämtade ur de obligatoriska skrifterna! De författare vilkas skrifter det främst gäller är docent Lundman och dr Nordenstreng. Helt i stil med den berömda "rasbiologi" som tidigare florerade i Uppsala under professor Herman Lundborg kännetecknas folk och raser i hela världen. På olika sätt framhålls att de nordiska människorna är de främsta. "Vad som framför allt utmärker nordrasens själsliv är en rätlinjig följdriktighet i tänkande och handlande. Detta visar sig å ena sidan däri att de mest nordrasiga folken blivit den lagliga ordningens folk framför andra. Även ha män av nordras mer än andra haft förmågan att uppdaga och nyttiggöra naturens lagar... Detta sammanhänger med en annan nordisk egenskap, den glada frejdigheten, pionjärhumöret, upptäckarglädjen... I och med detta komma vi in på en tredje sida i nordrasens rikt facetterade själsliv, förbundenheten med naturen och bristande intresse för människor och över huvud taget ett liv i massan." Särskilt fina är just de svenska antropologerna, "genom samvetsgrannhet, klar överblick och nobel vidsyn typiska representer för svensk vetenskap".

vildaste förtvivlan. Ögonblicket därefter är dock det hela glömt, och allt är som vanligt. Negerns sanguiniska temperament innesluter mycken godmodighet och vid lämplig behandling kan han bli en mycket trogen tjänare. En sådan natur är naturligtvis en utmärkt slav, som, fränsett enstaka utbrott, väl finner sig i sitt öde, ja t. o. m. är flabbig i slavhandlarens kedjor."

De givna referaten och citaten är representativa för en rad av de böcker som ingår i kursplanen, i regel som nödvändiga för alla betyg. Att här skilja mellan de olika böckerna har inte ansetts behövligt, då de väsentligen är av alldeles samma inriktning. Kursplanen i ämnet fastställdes senast av universitetskanslern den 21 oktober 1958.

Detta ondsinta dravel utläres alltså som vetenskap vid det enda universitet där ämnet "fysisk antropologi" finnes. Vi betvivlar att efter nazismens fall någon läroanstalt i världen bjuder på något liknande. Det borde omedelbart bli slut med detta elände, som gör rasfördomar till obligatorium vid ett svenskt universitet.

Med andra folk och raser står det ofta illa till. Lapparna är glada, fridsamma och ärliga "men energi och viljestyrka sägas de i regel sakna"; de bör hålla sig till renskötseln, ty detta liv är "innehållsrikare och glädjerikare än den bofaste nybyggarens... enformigare och mycket försakelsefyllda tillvaro". Zigenarna "är utan tvivel det sämsta folkelementet i vår världsdel, och deras enda värde ligger i deras stora musikaliska begåvning". "Psykiskt och moraliskt", heter det i en annan av skrifterna, "står tattarena avgjort under zigenarna." Finnarna är "inbundna och grubblande, envisa, ja, tjuriga, över huvud människor med föga livsglädje och gemyt". Judarna är ett helt främmande folk, oförmöget att "känna på ojudiskt sätt". "Det kan icke vara nyttigt för oss att ett så till hela sin minsta varelse olika folk har en maktställning utan like, icke blott inom finansens värld utan också i litteraturs och särskilt i pressens."

Men det blir värre. Indianen är "dovt inätvänd och dolsk, men ock mäktigt mycket av innerliga och djupa känslor, i regel om djurvän"; förstående forskare har träffat indianer "med vilka de kunnat sitta och resonera ungefär som med enkelt lantfolk här i Sverige". "Negrerna äro jordens mest utpräglade driftmänniskor, en ras av stora uppfostrade barn, som mindre än andra besväras av några hämningar. Niggern (obs!) tar dagen som den kommer, skriker, pratlar och flabbar med sin breda humor och njuter av alla de fröjder som ögonblicket kan giva. En motgång kastar honom bokstavligen till marken, han vrålar och sliter sig i håret som en besatt i

Nov. 9 l.
Hk. 2 uel
Sm. 3a
S:a 23